

NORICE

Katarina Planinec

1. Kako pogoste so vodene koze?

Štejemo jih med otroške bolezni in so zelo pogoste, ravno zaradi velike kužnosti. 90 % otrok je do 15. leta že prekuženih.

2. Kaj povzroča nastanek vodenih koz?

Povzročajo jih virus in sicer iz skupine herpes virusov. To je virus Varicella-zoster, ki se prenaša z neposrednim stikom od bolnika na bolnika in kapljično. Pojavlja se v izločkih dihal, vendar pred nastopom izpuščaja. Bolniki so kužni 2 dni pred začetkom bolezni in 5 dni po zadnjem izbruhu izpuščaja. Virus vstopi skozi dihala in očesno veznico, prenaša se tudi preko rok, prenos preko predmetov pa je manj pogost. Detergenti, suh zrak in eter ga uničijo.

3. Kako se vodene koze kažejo?

Inkubacija (čas od okužbe do pojava bolezni) je 10-23 dni, najdaljša znana doba je 30 dni. Bolezen se začne s povišano telesno temperaturo, sprva blago, nato lahko do 38 ali 39 °C. Ko se telesna temperatura zniža, se pojavijo vodeni mehurčki po celem telesu, okončinah, po obrazu, v lasišču, ki zelo srbijajo. Izpuščaj pa je lahko včasih celo prvi znak bolezni. Po dlaneh in podplatih izpuščaja ni. Spremembe lahko najdemo tudi v ustni sluznici in celo v nožnici. Izpuščaj se pojavlja v zagonih v prvem tednu bolezni, zato izpuščaj najdemo v različnih fazah, od svežih do že zasušenih sprememb. Nove zagone spremlja povišanje telesne temperature. Pri ljudeh, ki imajo okvarjen imunski sistem, se lahko pojavi bulozna oblika – mehurčki se zlivajo v velike bule. Če so mehurčki napolnjeni tudi s krvavo tekočino, govorimo o t.i. hemoragičnih noricah. Pri gangrenozni obliki nastane odmrta tkiva na mestu mehurčka. Le-to se pojavljajo pri otrocih z levkemijo. Mehurčki se pri tej obliki pojavljajo tudi po dlaneh in podplatih, prisotna je dolgotrajna povišana telesna temperatura, smrtnost je visoka. Pri odraslih je potek noric hujši.

4. Kako postavimo diagnozo?

Ugotovimo jih na podlagi anamneze in epidemiološke slike: npr. drugi oboleli otroci v vrtcu, šoli, doma, in na osnovi značilne bolezenske slike, ki se kaže s povišano telesno temperaturo in pojavom izpuščajev ob padcu temperature, tipičen je tudi potek bolezni v zagonih. Diagnozo potrdimo s skarifikatom – postrgamo dno mehurčka, pobarvamo po Giemsi in ugotovimo virus. Obstajajo tudi serološke preiskave krvi.

5. *Kako poteka zdravljenje?*

Zdravljenje je podporno, kar pomeni, da lajšamo simptome bolezni. Otrok mora počivati, uživati dovolj tekočine. Pri zvišani telesni temperaturi in glavobolu mu dajemo antipiretike – zdravila, ki znižajo telesno temperaturo, npr. paracetamol. Acetilsalicilne kisline otrokom ne dajemo. Proti srbenju uporabljamo zdravila proti srbenju – antihistaminike. Tekočih pudrov ne uporabljamo več. Pri bolnikih z okvarjeno imunostjo in pri noricah z zapleti dajemo protivirusna zdravila v predpisani dozi, in to čim prej – v 5 dneh od začetka bolezni. Bolnik z zapleti sodi v bolnišnico.

6. *Kako bolezen poteka?*

Bolezen pri otrocih ima načeloma lahek potek in izzveni brez posledic. Bakterije, ki so prisotne na koži (stafilokoki), lahko povzročijo okužbo. Lahko pride do zelo redkih zapletov: encefalitisa – vnetja možganov, do cerebelitisa – vnetja malih možganov, meningitisa – vnetja možganskih ovojníc, do pljučnice in vnetja srčne mišice ...

Smrtnost pri noricah je 2 na 100.000 primerov, višja pri odraslih kot pri otrocih.

7. *Kako poteka spremljanje bolnika z noricami?*

Posebne spremljanja bolezni ne potrebuje. Če je potek normalen, bolnik počiva in pride na kontrolo po izginotju simptomov oz. izpuščaja. V primeru morebitnih zapletov, s katerimi so bolnik oz. starši obolelega otroka seznanjeni, pa je potreben takojšen obisk pri zdravniku.

8. *Kako si lahko pri noricah pomagata sami?*

Najbolj pomembno je, da se po nepotrebnem ne zadržujete v prostorih, kjer je veliko ljudi, da si redno umivate roke in skrbite za redno zdravo prehrano ter telesno dejavnost.

9. *Kako norice vplivajo na vaše življenje?*

V času bolezni se svetuje počitek, uživanje dovolj tekočine in sredstva za zniževanje telesne temperature. Pomembno je, da ostanete doma, dokler ste kužni. Navodilo vašega zdravnika, da ste v času bolezni doma, je obvezujoče, ker so vodene koze zelo nalezljiva bolezen. V službo, oziroma v vrtec lahko gre otrok 5 dni po zadnjem izpuščaju. Posebna pozornost je potrebna pri nosečnicah. Virus se prenaša preko posteljice v prvih treh mesecih nosečnosti. Do okvare ploda pride redko, vendar je le-ta zelo huda. Možne so okvare možganov, vida in sluha. Najbolj je nevarna okužba, če ženska zboli 5 dni pred in 2 dni po porodu. Pri novorojenčku se razvije zelo huda oblika okužbe, ki ima 30 % smrtnost. Vodene koze, ki nastopijo v prvih 4 dneh življenja, imajo lahek potek.

10. *Ali in kako lahko nastanek noric preprečite?*

Bolezen ni mogoče preprečiti, saj gre za zelo pogosto in zelo nalezljivo bolezen. Cepiva še nimamo.